

Prosesshefte - Praktisk fargesetting av historiske interiør

Vedlegg 4; Master i Arkitektur, NTNU, Høsten 2015

Marte Valderaune

INNHALDSFORTEGNELSE Side

INTRODUKSJON.....	5
Om vedleggene.....	5
PROSESSEN.....	6-30
Motivasjon i oppstarten.....	6
Valg av målgruppe.....	6
Valg av faglig nivå.....	6-7
Valg av detaljnivå.....	7
Loggbok som verktøy.....	7-8
Vinkling av teksten.....	8-9
Å arbeide akademisk.....	9
Å finne relevant teori.....	9-10
Veiledere.....	10-11
Utarbeidelse av innhold og layout.....	11-12
Sykdom i prosessen.....	12-13
Arbeid med analysene.....	13-15
Nytt avbrekk i prosessen.....	15-16
Arbeid med fargepalettene.....	16-19
Arbeid med teksten.....	19-20
Fotomateriell.....	21
Et siste avbrekk.....	21

RÅ LINOLJA
ALLBÄCK
RAW ORGANIC LINSEED OIL

- Small jars with red lids containing pigments, including one labeled 'CYCLOPENTAN' and another 'KRETT'.

INTRODUKSJON

Jeg har valgt å forme min besvarelse som en bok. Dette er fordi jeg ønsker å formidle stoffet på en måte som skal spre kunnskap og entusiasme, og ikke som en akademisk oppgave. Jeg har derfor valgt å dra kapitlene som er i dette heftet ut av "sluttproduktet" for å oppnå et materiale som er "klart for bruk".

Jeg har valgt å beskrive prosess og metode fra et rent personlig perspektiv. Lange, analytiske metodekapitler er ikke noe vi som arkitekter har blitt trent til å gjøre, og jeg finner det heller ikke relevant for dette arbeidet.

Mitt prosesshefte inneholder min prosess, mine utfordringer og mine metoder som jeg har benyttet meg av underveis. Jeg har reflektert rundt hvilke måter jeg har ønsket å jobbe på, hvilke måter jeg har jobbet på, hvilke verktøy jeg har benyttet meg av og i hvilken grad jeg er fornøyd med egne prosesser og egne metoder. Jeg reflekterer også rundt hvilke tema som har vært vanskelige og utfordringer relatert til forarbeidet og de bestemmelsene jeg gjorde før oppstart av arbeidet.

Proessen er beskrevet slik den har opplevdes kontinuerlig gjennom arbeidet mitt, og er supplert med utdrag fra loggbok som jeg har ført underveis gjennom hele prosessen. Utdrag fra denne er markert med blå tekst og kursiv.

OM BOKEN:

Mitt arbeid er i hovedsak presentert som en bok i form av et verktøy for fargesetting av historiske interiør. Boken er kaldt **PRAKTISK FARGESSETTING AV HISTORISKE INTERIØR**, og inneholder resultatet av mine undersøkelser gjennom prosessen. I tillegg er innholdet strukturert i tre vedlegg i tillegg til dette:

OM VEDLEGGENE:

For introduksjon til oppgaven og oppgaveteksten er **FORARBEIDET** fortsatt gjeldende, og er en god beskrivelse over bakgrunn, motivasjon, målsetning, avgrensning av oppgaven og fremdriftsplaner i prosjektet.

For mer utfyllende gjennomgang av prosessen med fargeanalysene har jeg utarbeidet heftet **FULLSTENDIG ANALYSEMATERIALE**. Her vil den praktiske metoden for analysearbeidet bli introdusert og gjennomgått.

For mer utfyllende gjennomgang av prosessen med den praktiske fargeblandingen har jeg utarbeidet heftet **REFLEKSJONER RUNDT PIGMENTENES EGENSKAPER**. Her vil arbeidet de praktiske metodene og refleksjonene rundt den fysiske fargeblandingen og utarbeidelsen av fargepalettene bli gjennomgått.

PROSESSEN

MOTIVASJON I OPPSTARTEN

Torsdag 08.01.2015:

Leste egen oppgave fra forrige semester på nytt. Fikk nytt engasjement til å jobbe med materialet på en måte som engasjerer MEG. Husk å holde på dette fokuset gjennom prosessen.

I starten av oppgaven slet jeg med å definere oppgaven slik at den ble min. Selv om oppgaven bygget direkte videre på mitt eget arbeid, var det veilederne mine som hadde foreslått at jeg skulle jobbe videre med dette arbeidet som diplomoppgave. Det gjorde at jeg i starten fulgte at jeg gjorde oppgaven mer for de enn for meg selv. Jeg gikk tilbake for å lese gjennom den teorien og de oppgavene som hadde motivert meg forrige semester, og leste også gjennom mitt eget arbeid fra forrige semester flere ganger. Dette hjalp meg til å se hvor jeg hadde energien min og ga meg inspirasjon til å fortsette å undersøke de samme tingene. På grunn av den svært selvstendige prosessen jeg hadde hatt i forrige semester motiverte dette meg til å ta ansvar for min egen oppgave og forme innholdet slik at det ble interessant og lærerikt for meg.

VALG AV MÅLGRUPPE

Å forstå hva jeg faktisk jobbet med, i den forstand å velge ut hvem som skal lese det, hvem som er målgruppe og interessenter var kanskje den

vanskeligste delen av oppstartprosessen. Jeg slet veldig med å velge hvem jeg skrev for, og for hvilken gruppe og kunnskapsgrunnlag jeg skulle legge meg på. Jeg ønsket egentlig å skrive en rådgivningsbok for arkitekten, men jeg synes også det er viktig at denne informasjonen kan være tilgjengelig for alle.

Målgruppen er egentlig en som meg selv. En som er opptatt av bygningsvern og farger, men ikke helt vet hvordan man skal gripe fatt i tematikken.

VALG AV FAGLIG NIVÅ

Torsdag 08.01.2015:

Må uansett huske at arkitekter kan også mangle forkunnskap. Spesielt kanskje når det kommer til historie, og ikke minst når det kommer til fargene, pigmentene og bindemidlenes egenskaper. Jeg vil heller ikke legge lista så høyt at den virker avskrekkende og uoverkommelig.

Det var en utfordring å velge hvilket faglig nivå oppgaven skulle ligge på. Selv om jeg satte målgruppen til arkitekter og andre som faglig jobber med bygningsvern, måtte jeg ta utgangspunkt i at farge ofte er et ukjent tema også for de som jobber faglig med bygninger. Jeg måtte hele tiden ta en gjennomgang på hvilken informasjon som måtte ligge til grunn i den teoretiske delen, og hvor jeg skulle legge meg for at boken virkelig skulle kunne fungere som et

---

verktøy. Jeg kom frem til at jeg burde begynne helt fra bunnen av og forklare alt fra fenomenet farge, malingens oppbygging og grunnleggende persepsjon. Dette fordi jeg opplever at dette er tema som faktisk ikke blir diskutert under arkitektutdannelsen, og siden arkitekten er i min målgruppe, var det viktig for meg å legge til grunne denne kunnskapen før man kan begynne å snakke om fargesetting. I tillegg har jeg ikke skrevet noen av kapitlene uten å lære noe nytt selv, så jeg tror oppriktig at all tematikken i boken vil være interessant for en som ønsker å jobbe med fargesetting.

Siden jeg også ønsket å nå også andre som jobber med historiske bygninger har jeg valgt å legge språket på et nivå som er forståelig for alle. Jeg følte det ble feil å bruke en arkitekts fagspråk i for stor grad, da dette utelukker mange som kan ha interesse av innholdet. Jeg fikk også andre faggrupper i tillegg til mine veiledere (en snekker og tradisjonsmaler og en kulturminneforvalter) til å lese igjennom boken, og da fikk jeg raskt tilbakemelding på ord og uttrykk som de ikke forsto og som gjorde at de følte at det ikke var ment for de, men heller for arkitekter. Dette ønsket jeg ikke, spesielt fordi disse også ga tilbakemelding på at boken var utrolig interessant også for deres yrkesgrupper, og jeg har forsøkt å oppnå at sluttproduktet er blitt såpass uakademisk at alle skal kunne lese boken uten å føle seg underkvalifisert.

VALG AV DETALJNIVÅ

En annen vanskelig avgjørelse var hvor man skulle sette grenser for hva som er interessant informasjon for leseren og hva som kanskje bare var interessant for spesielt interesserte. Hvordan jeg skulle unngå at boken ble "for nerdete". Ett hjelpemiddel her ble at jeg hadde satt begrensninger i layouten til hvor mye tekst de forskjellige temaene kunne inneholde. Dette gjorde at jeg måtte begrense meg veldig, og gjorde at jeg måtte være kritisk til hva som kunne taes med i teksten. En annen hjelp var at jeg hele tiden skrev tanker, tvil og innspill inn i layouten, og om det var temaer jeg var usikker på om var aktuelle eller ikke, kunne jeg lett diskutere dette med veilederne mine, fordi dette var skrevet ned under det aktuelle kapitlet.

LOGGBOK SOM VERKTØY

Torsdag 08.01.15:

Oppretting av loggbok: Ser jeg har mange tanker som flakser. Håper dette kan hjelpe meg med å konkretisere og fokusere. Vil også være et nyttig verktøy for å huske hva jeg har tenkt, og for å holde motivasjonen oppe ved å se hva jeg får gjort i løpet av en dag etter erfaringer fra forrige semester. Jeg har som mål å skrive i loggboken hver dag, og det skal være mulig for utenforstående å forstå det som står i loggboken. Dette for å sikre at jeg skjønner hva jeg selv har

---

tenkt når jeg ser tilbake i loggboken.

En viktig del av prosessen min har vært å skrive loggbok. Jeg begynte ganske umiddelbart etter oppstart å skrive loggbok hver dag. Her skrev jeg alt av tanker og følelser og frustrasjoner. Jeg skrev hvordan dagen min hadde vært og hva jeg slet med, hva jeg var stolt av og fornøyd med. Det var aldri meningen at denne loggboken skulle leveres til sensor, det ble mer som min egen personlige dagbok. Dette gjorde at jeg fikk lufta alt fra dårlig nattesøvn, graviditetskvalme, mangel på konsentrasjon og alt annet som hindret meg i arbeidet. Mange dager ble det å tømme meg i loggboken på starten av dagen det eneste som gjorde at jeg klarte å sette igang. Når hodet først var tømt for negative tanker var det mye lettere å sette i gang med det man skulle.

Jeg benyttet også loggboken til å notere alt jeg hadde gjort i løpet av en dag. Dette var viktig for motivasjonen, fordi det bidro til at jeg kunne fysisk se hva jeg hadde gjort, slik at man ikke satt igjen på slutten av dagen og følte "at man ikke hadde gjort noenting". Man har alltid gjort noe, og det var godt å kunne se på papiret at det faktisk hadde vært fremgang hver dag.

Loggboken har vært et av mine viktigste verktøy for egenmotivasjon og for å kunne opprettholde fokus i prosessen.

VINKLING AV TEKSTEN

Det har vært en målsetning for meg å prøve å ikke vinkle teksten fra dagens perspektiv. Jeg har med vilje forsøkt å unngå å si ting som "til forskjell fra i dag" og "dagens hvite trend" etc. Dette for å prøve å oppnå at boken skal kunne være aktuell lenge selv om trender endrer seg. Dette har vært en utfordring, da det alltid er lettest å dra sammenlikninger til dagens samfunn. Selvfølgelig kommer denne boken også som en reaksjon på dagens fargeløse trend, men boken setter seg høyere mål i den forstand at den skal kunne brukes uavhengig av tidens moter.

Tirsdag 20.01.2015

Er det en idé for meg å spesifisere at jeg hovedsakelig nærmer meg bolighus? Har det noe for seg? Eller kan den benyttes ellers også?

Selv om teksten og eksemplene hovedsakelig er hentet fra bolighus har jeg forsøkt å vinkle teksten til å gjelde bygninger generelt. Jeg syns temaet er minst like viktig og interessant når bygninger skal brukes som kontorer, butikker eller kafeer. Å respektere bygningens fargehistorikk er like viktig og spennende for de romlige kvalitetene uavhengig av bruk. Og det gjør også metoden mer spennende i den forstand at den kan tilpasses etter ønske.

Torsdag 22.01.15:

Jeg føler det blir viktig fremover å fokusere på formidlingsleden. Hva har jeg lyst til å fortelle, og hvordan vil jeg fortelle det. Hvordan kan jeg fremstille dette slik at det engasjerer? Tenk på at det skal være spennende, interessant og morsomt å lese. Jeg vil at den også skal være poetisk og motiverende. Du skal ville eie denne boken!

I tillegg har det vært viktig for meg at teksten ikke skulle oppfattes som belærende. Jeg syns mye av litteraturen på området er preget av pekefinger og "ikke gjør slik" og "ikke gjør sånn". Jeg vil at boken skal være motiverende og spre fargeglede og arbeidslyst, ikke være en kritikk og pekefinger på at ting ikke blir gjort riktig. Jeg mener jeg har klart dette og at sluttresultatet er preget av motivasjon foran moral.

Å ARBEIDE AKADEMISK

Mandag 26.01.2015:

Begynt å jobbe mer aktivt med fotnoter. Irriterende at jeg ikke har begynt med dette før. Jeg trodde jeg ikke ville bruke flere kilder enn gamle trehus, men ser nå at det er veldig lønnsomt, og mye mer givende for meg også å ikke bare få de samme kildene.

Å skulle skrive en teoretisk oppgave som arkitektstudent har vært utfordrende i seg selv. Vi er ikke vant til å skrive, og vi vet ihvertfall ikke hvordan man skriver riktig sånn rent

akademisk. Det lille jeg kunne om oppbygging, kilder og kildehenvisninger stammer fra kurset "Dokumentasjon og bygningsanalyse" som er et kunnskapssemne på masterstudiet ved NTNU hvor vi skrev en dokumentasjonsoppgave sammen med Kulturminneforvaltning som i motsetning til oss har mye trening på området. Å få dette riktig på egenhånd har vært en stor utfordring, og jeg innser her min svakhet i den forstad at det sikkert skulle vært flere og mer utfyllende kildehenvisninger, og at disse kanskje også burde vært strukturert anderledes. Allikevel har jeg gjort så godt jeg kunne, og jeg innser at om dette arbeidet skal publiseres, bør jeg vurdere løpende fotnoter istedenfor kapittelbaserte fotnoter. Allikevel mener jeg at jeg har kommet meg opp til et nivå som er akseptabelt for en arkitektur diplom. Og ikke minst har jeg kost meg masse med å skrive.

Onsdag 28.01.2015:

JEG HAR DET SÅ GØY! Jeg sitter bare å skriver men det er så innmari stas! Jeg elsker å gjøre diplom! Jeg elsker å skrive, og jeg elsker farge!!!

Å FINNE RELEVANT TEORI

Onsdag 04.02.2015:

Leser Historiske Oljefärger av Lyckmann. Fantastisk bok! Jeg føler meg velsignet som får lov å sitte å lese om dette! Det er så spennende! Nå kjenner jeg at jeg gleder meg skikkelig til å

møte Jon, og snakke med en annen ildsjel! Det blir spennende!

Noen av de bøkene som ble brukt mest under arbeidet.

Å ha tid, mulighet, motivasjon og behov for å sette seg inn i så mye teoretisk materiale har på alle måter vært noe av det beste med prosessen. Jeg har blitt introdusert for så mange bøker og forfattere som jeg aldri tidligere hadde hørt om, og jeg som trodde at det nesten ikke fantes litteratur på temaet farge og bygningsvern har kost meg stort med å finne ut at det faktisk er mange der ute som både brenner for og jobber aktivt med temaet. Min eksterne veileder Jon Brønne har vært en uvurderlig kilde når det kommer til å finne bokskatter som svært få er klar over eksisterer. Denne informasjonen

har jeg forsøkt å dele i boken under kapitlet "Litteraturliste til fordypning og inspirasjon". Jeg opplevde selv hvor vanskelig det var å skulle prøve å finne litteratur på dette temaet, og jeg har brukt mye tid for å finne frem til de kildene jeg har brukt i boken, og synes derfor det er viktig å dele denne informasjonen videre med andre.

VEILEDERE

Fredag 30.01.2015

Veiledning med Kine og Eir. De var kjempeentusiastiske og hopper og klapper, så det er superstas.

Jeg har fått helt utrolig med støtte fra alle mine veiledere i prosessen. For meg har det tidligere vært en utfordring å be om den hjelpen jeg trenger og ikke minst innse når jeg trenger hjelp. I denne prosessen, og egentlig gjennom forrige semester når jeg jobbet med selvprogrammert emne, føler jeg at jeg har klart å jobbe meg igjennom denne sperren i stor grad ved at jeg har brukt de personene jeg har hatt til rådighet når jeg har hatt behov for det. På grunn av at prosessen har blitt oppstykket har jeg ikke hatt jevne veiledninger, men heller tatt kontakt når jeg har hatt behov for å diskutere noe. Jeg har vært svært heldig som har hatt tre ulike veiledere med ulik kompetanse til rådighet, noe som har gjort at jeg har kunnet spørre ulike veiledere alt etter hvilken kompetanse jeg har hatt behov for.

Det har selvfølgelig hjulpet at alle mine veiledere har vært utrolig entusiastiske gjennom hele prosessen, og jeg har følt at de genuint har vært interessert i arbeidet mitt. Dette har hjulpet utrolig på motivasjonen og ikke minst har det gjort det veldig lett å spørre om hjelp. Til gjengjeld har jeg kanskje av og til følt at jeg har fått litt lite tilbakemelding fordi de gjennom hele prosessen har vært så fornøyde.

Torsdag 05.02.2015:

Veiledning med Jon Brønne. Det var kjempestas! Og utmattende.

Min hovedveileder, Eir Grytli, ordnet det slik at jeg fikk jobbe med min eksterne veileder Jon Brønne. Jon er den personen i Norge med mest kompetanse, erfaring og autoritet på feltet historiske farger. Jon er for meg den mest fantastiske veileder jeg kunne hatt på denne oppgaven, og det har for meg vært en utrolig berikelse å kunne diskutere og få tilbakemeldinger fra en med så enormt mye kompetanse på området. Jon har hatt en beundringsverdig respekt for arbeidet mitt og har tatt jobben som veileder med en enorm seriøsitet. Jeg har lært masse og fått uvurderlig input på områder hvor jeg ikke kjenner noen annen som hadde kunnet bidra.

UTARBEIDELSE AV INNHOLD OG LAYOUT

Gjennom hele arbeidet har jeg jobbet med å lese og skrive samtidig. Jeg hadde layouten klar allerede før oppstart i januar og lagde meg tidlig en fullstendig disposisjon over hva jeg ville ha med. Gjennom arbeidet har disposisjonen endret seg mange ganger, og innholdet har utviklet seg kontinuerlig. Ulik tematikk har blitt flyttet rundt, lagt til og slått sammen og fjernet. Jeg har fylt layouten med notater fra bøker, fortløpende med kilder, egne tanker og egne notater og egen tro og tvil. Dette føler jeg har vært avgjørende for å skape en sammenhengende flyt i boken og i innholdet. Å hele tiden se hva jeg har skrevet, hva jeg har tenkt til å skrive og hva jeg har tenkt rundt temaer jeg skriver om har vært en enorm drahjelp i prosessen. Å skrive med utgangspunkt i en satt layout har for meg vært det mest effektive verktøyet i skriveprosessen. Det gjorde at jeg tidlig kunne diskutere innholdet med veiledere og de var hele tiden klar over hvordan arbeidet ville utvikle seg og hvordan sluttresultatet ville bli. Vi kunne også tidlig diskutere de ulike temaene jeg ville jobbe med, til og med før jeg hadde skrevet noe som helst.

Jeg startet arbeidet med å sette meg inn i stilepokene. Dette var viktig for meg for å få en tilstrekkelig historisk bakgrunn til å gjøre vurderinger videre i prosessen. Jeg satte meg inn i bygningshistorikk, detaljhistorikk, og også andre former for interiørhistorikk i form av møbler og

---

dekor. Dette var et omfattende arbeid, men viktig fordi det gav meg en dypere forståelse av de forskjellige stilepokene.

Det har vært viktig for meg gjennom prosessen å være åpen for at ting kan forandre seg, og at jeg, eller noen jeg snakker med gjør meg oppmerksom på elementer i teksten som ikke er interessant eller som gjerne kan flyttes eller endres. Å hele tiden ha en skrevet tekst å diskutere ut ifra istedenfor løse tanker om hva man skal skrive har vært avgjørende for å ha fremgang i prosessen. Jeg valgte å se på alt jeg gjorde som en ferdig skrevet tekst, som hele tiden var åpen for redigering. Dette har effektivisert arbeidet i stor grad.

Det som har vært vanskelig har vært å holde fokus på arbeid med en del av teksten og ikke hoppe fra tema til tema. Fristelsen har vært stor til å hoppe til neste når noe har vært vanskelig, noe som har ført til at det har vært vanskelig å "ferdigstille" en del av teksten. Dette kommer av manglende selvdisciplin. Samtidig har det vært nyttig å hele tiden være bevisst på forskjellige ting, for det holder tankevirksomheten i gang på flere områder samtidig, og kobler tingene sammen på en mer helhetlig måte.

I tillegg laget jeg, som nevnt, i starten av januar en fullstendig layout av boken og hva jeg ville den skulle inneholde. Dette har vært uvurderlig

hjelp i arbeidet, som har blitt sporadisk og oppstykket underveis. Å ha en fullverdig layout og en fullstendig disposisjon hvor jeg har hatt mulighet til å skrive ned tanker, innspill og notater fra bøker i henhold til de forskjellige tematikkene, har helt og holden vært avgjørende for å gjennomarbeide materialet på den måten jeg har gjort.

Å til en hver tid ha en ferdig layout og å tenke på arbeidet som en ferdig tekst har også vært en enorm resurs når det kommer til veiledning. Å kunne presentere et "ferdig" produkt til en hver tid og å vise tanker og utvikling i en planlagt rekkefølge har gjort at mine veiledere og andre har kunnet sette seg inn i hele omfanget av oppgaven til en hver tid. Her må jeg spesielt få kreditere Jon Brønne som har tatt seg tid til å lese igjennom alt av materiale og brukt av sin tid på å gi meg fullstendige tilbakemeldinger på alle deler av arbeidet. Denne hjelpen har vært en utrolig trygghet og berikelse under arbeidet.

SYKDOM I PROSESSEN

Onsdag 12.02.2015:

Prøvde å starte dagen med å gjøre veldig mange ting på en gang som resulterte i veldig mye kvalme. Vær obs på at mange busser på morran er dumt, og ødelegger resten av dagen. [...] Dro hjem tidlig og sovnet på sofaen. Må huske å være forsiktig med meg selv. Jeg merker jeg blir fort

---

sliten.

En kritisk del av prosessen ble at jeg ble sykemeldt på grunn av sterk svangerskapskvalme i nesten to måneder, og ble borte fra midten av februar til starten av april. Det var svært utfordrende å plukke opp arbeidet igjen etter så lang tid, og oppstartsprosessen måtte gjennomgåes helt på nytt. Jeg opptok arbeidet igjen i starten av april, og fikk jobbet meg gjennom alle analysene av epokene.

ARBEID MED ANALYSENE

Onsdag 12.02.2015:

Gjorde ferdig analyser av flater for alle epokene. Printet ut. Klar til å ta med på skolen og jobbe videre med. Dette var en langtekkelig og kjedelig prosess. Tror ikke det er et triks å jobbe parallelt med alle epokene samtidig.

Torsdag 13.02.2015

Ser at det blir nødvendig med mer enn flateanalyse da materialet er så begrenset. Lagde også analyse med hensyn på rom med utgangspunkt i de forskjellige alternativene i Farger og stil. Dette var hjelpsomt.

Fredag 14.02.2015

Jobbet videre med Barokk. Fant ut at jeg trengte ytterligere analyser. Jobbet med komplementærkontrast, og fant ut at alle rom

har komplementærkontrast, men gjerne i form av små bygningselementer som dører og vinduer. Ser at analysedelen blir ganske stor, men at det er svært lite som er relevant å ta med i boken. Besluttet å lage enda en prosessbok som vil inneholde de fullstendige analysene. Dette kan være hjelpsomt for de som ønsker å jobbe videre med forskning på fargesetting også

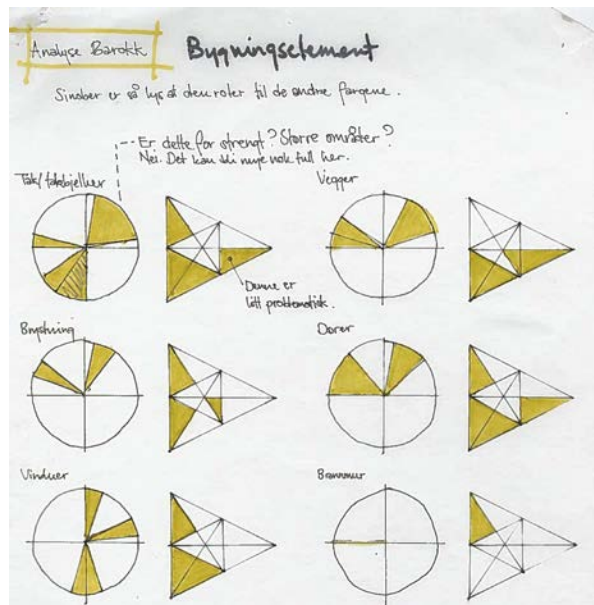
Jeg valgte å gjennomføre alle analysene ved hjelp av NCS-systemet. Dette var et godt utgangspunkt da jeg allerede hadde alt fargemateriale tilgjengelig som NCS-koder. Jeg har gode erfaringer fra arbeid med NCS-systemet som analysemetode fra tidligere, og har gode erfaringer med hvordan systemet er så fleksibelt at man kan tilpasse analysene etter hva man er på leting etter, hva man har tilgjengelig og det er lett å endre innfallsvinkel og utgangspunkt. Som verktøy i analysen har jeg benyttet:

- Fargeprøver i NCS-format fra Jon Brønnes fargearkeologiske undersøkelser.
- NCS-fargevifte
- NCS-fargesirkel
- NCS fargetriangel
- NCS-leksikon
- Grete Smedals metode for kategorisering av farger med utgangspunkt i NCS fargesirkel og fargetriangel¹.

---

¹ Smedal, 1997. s. 28-29.

Oppstarten av dette arbeidet var det tyngste, da jeg måtte finne ut hvordan jeg skulle benytte NCS-systemet på riktig måte for å få hentet ut den informasjonen jeg var på utkikk etter. Siden NCS-systemet i svært liten grad har blitt brukt på denne måten før, var det opp til meg å finne ut hvordan systemet skulle gi meg interessant informasjon. Hvilke analyser jeg valgte å gjøre står beskrevet i heftet "Fullstendig analysemateriale".

Første forsøk på analyser av Barokk.

Det var under dette arbeidet at jeg ble sykemeldt, noe som gjorde at rent psykisk var arbeidet

med disse analysene det vanskeligste for meg. Dette fordi jeg var veldig dårlig da jeg startet opp dette arbeidet, og fikk et langt avbrekk midt i prosessen.

Mandag 13.04.2015

Endelig føler jeg at jeg er tilbake igjen. Jeg fikk gjort nesten en hel analyse i dag. Av Empire. Ser at det er mye mer effektivt å gjøre alt ferdig med en gang inn i analysedelen. Da er man ferdig med en epoke med en gang istedenfor å måtte gå tilbake, sette seg inn i epoken på nytt og så prøve å huske særtrekk og hva som var spesielt. Det jeg gjorde i dag var å gå inn å skrive tankene jeg gjorde meg om hvert enkelt tema så fort jeg hadde gjort en enkel analyse på bare en NCS-triangel. Dette førte til at jeg fikk skrevet ned tankene mine med en gang, slapp å ha de surrende i hodet, og hele jobben var gjort i alle dokumenter. Dette var superlurt. Merker nå at jeg har en jobb igjen med de epokene hvor jeg har slurva. Må prøve å samle nok selvkontroll til å gjøre de ferdig.

Jeg tok ganske fort standpunkt på at analysene måtte skilles ut i et eget hefte, og at boken ikke kunne inneholde alt analysemateriale. Dette resulterte i vedlegget "Fullstendig analysemateriale". Jeg føler dette materialet er viktig å ha med, både fordi det viser hvordan jeg har jobbet, men også fordi det er lagt inn et omfattende arbeid og mye tid og refleksjoner i

---

analysene, som jeg tror kan være både nyttig og interessant for de som ønsker å jobbe videre med farge.

En annen utfordring var hvordan resultatet av analysene skulle formidles i boken. Et svært omfattende materiale måtte kokes ned til å bli lettfattelig og så kortfattet at det kunne brukes og leses uten å fremstå som uinteressant, men allikevel være så omfattende at det kan brukes. Det var også en utfordring å bestemme hvilket kunnskapsnivå innholdet skulle ligge på og hvilke krav jeg skulle sette til leseren. Slik boken fremstår i dag er det avgjørende at de foregående kapitlene leses, eller at leseren har grunnleggende kunnskap om NCS-systemet. Dette var nødvendig for å kunne komprimere informasjonen ned, og for å kunne formidle så store mengder informasjon uten at boken fremstår uoverkommelig.

NYTT AVBREKK I PROSESSEN

Rundt slutten av april, da jeg var ferdig med analysene kom nok et nytt avbrekk i prosessen. Denne gang på grunn av at jeg måtte si ja til et oppdrag som varte i litt over en måned. Dette måtte jeg si ja til for å sikre at jeg skulle ha råd til å overleve sommeren økonomisk når jeg måtte bruke sommeren på diplomarbeid. I tillegg måtte jeg forsøke å opparbeide meg nok inntekt til å kunne få foreldrepenger når den tid kommer.

Jeg forsøkte i denne perioden å jobbe med oppgaven innimellom og på kveldstid, men fant dette vanskelig å kombinere i min tilstand. Jeg hadde rett og slett ikke overskudd og valgte å avbryte arbeidet helt, for så å starte opp arbeidet på nytt, denne gang i midten av juni.

Torsdag 28.05.2015.

Utrolig vanskelig å begynne å jobbe igjen. Sliter veldig kjenner jeg. Sliter med å ha lyst og sliter med at det hele føles uoverkommelig akkurat nå. Vanskelig at alle andre er ferdig, og så motivere seg selv når det er tre måneder igjen. Ser mye på kalenderen og kaster bort tida på det. Føler meg utilstrekkelig akkurat nå. Vet ikke hva jeg gjør, vet ikke hva det skal bli. Selv om jeg egentlig vet at jeg har full kontroll. Føler meg tjukk og ufokusert. Det er vanskelig å holde seg oppe.

Det har vært en utfordring å måtte stykke opp prosessen i så stor grad, og det har vært vanskelig å finne tilbake til flyten i arbeidet for hvert avbrekk. Heldigvis hadde jeg utarbeidet en god fremdriftsplan som en del av forarbeidet. Denne har jeg oppdatert med nye datoer i henhold til endringer, men jeg har kunnet forholde meg til den samme fremdriftsplanen og det samme arbeidsløpet hele veien. Dette har vært avgjørende for å klare å opprettholde fremdriften i prosjektet, og motivere meg selv til

---

nye milepæler.

ARBEID MED FARGEPALETTENE

Tirsdag 09.06.2015

Skriver liste for hva jeg må ta med for å begynne på fargeprøvene nå. Kjenner jeg får litt panikk. Det blir skumle greier. Jeg må huske å også ta bilder. Alle fargeprøvene må også fraktes hjem igjen for å scannes. Det må gjøres hjemme. Dette er den siste store etappen. Om jeg klarer å bli ferdig på disse tre ukene, så er jeg liksom i rute, og det hadde vært veldig deilig. Jeg skal få det til altså! Jeg må bare manne meg opp på ett eller annet vis. Kjenner allikevel at jeg gleder meg til fargeprøvene. Det er liksom siste "uoverkommelige" epoke. Så når jeg omsider har det klart, kan jeg konsentrere meg om bare tekst!

Oppmåling av tørrpigment med gramvekt for nøyaktig blanding av farger

Jeg valgte å gjøre oppstrøkene i fargepalettene med linolje og tradisjonelle tørrpigmenter. Dette fordi linolje er den mest brukte og mest brukervennlige tradisjonsmalingen som benyttes innen bygningsvern i dag, og jeg hadde i tillegg et sterkt ønske om å lære meg å jobbe med tørrpigmenter istedenfor å være avhengig av å kjøpe ferdigblandede kunstnerfarger hvor man vet lite om pigmentenes opprinnelse og kvalitet.

I utgangspunktet var drømmen å gjøre oppstrøkene med tørrpigment for å kunne gi en nøyaktig oppskrift på hver enkelt farge. Jeg startet med dette, og jobbet en intensiv uke for å få det til før jeg motvillig måtte innse at det ble alt for tidkrevende for meg. Jeg klarte på ingen måte å finne tid til riving av alle pigmentene i tillegg til å finne frem til blandingen og å gjøre alt i henhold til mål. Et annet aspekt ved dette var også at selv om jeg hadde gjennomført fargeprøvene på denne måten, ville oppskriftene aldri ført til korrekte oppskrifter for å gjenskape fargen nøyaktig, på grunn av det naturlige variasjon grunnlaget i de forskjellige pigmentene. Etter en lang diskusjon med min kjære klarte jeg å godta at eksakte mål for blanding av linoljemaling ikke er spesielt viktig for det ferdige produktet, med tanke på at det blir for ekstremt spesielt interesserte, mens denne boken er myntet på den jevne arkitekt eller andre som jobber med historiske bygninger, som i utgangspunktet er relativt rådvile i

fremgangsmåte, og sannsynligvis har svært lite interesse i å rive pigmenter og blande maling selv.

Mandag 16.05.2015:

Ny dag. Hadde en lang diskusjon med Stian igår. Kom frem til at jeg bare bruker farger på tube og ikke beskriver blandingsforhold. Det blir rett og slett for mye for meg. Føles surt, men allikevel bedre, for nå er oppgaven litt mer overkommelig. Igår hadde jeg bare lyst til å gråte. Merker jeg er veldig sliten.

Jeg måtte på ta den kanskje vanskeligste beslutningen for meg i løpet av prosessen, og bestemme meg for å ikke gjengi fareprøvene i eksakt mål. Jeg bestemte meg i utgangspunktet også for å heller gjøre oppstrøkene med kunstnerfarger fra tube og beskrive fargene ved hjelp av pigmenter i fargeblandingen og NCS-koder foran nøyaktige måleenheter. Dette viste seg også å være en vanskelig løsning, da pigmentene i kunstnerfargene var alt for rene, og gav ikke i nærheten av det samme farger resultatet som det naturlige tørrpigmentene jeg hadde startet med. Et kompromiss ble til slutt å rive egne tørrpigmenter i rå linolje og lage egen pasta, men å kutte ut måleenhetene på de enkelte pigmentene i fargeprøvene.

Prosess med riving av oker tørrpigment i rå linolje med glassløper på glassplate.

Et annet problem jeg støtte på i prosessen, var at siden jeg var gravid mens jeg holdt på, ville jeg ikke bruke løsemidler/tørremidler i malingen. Dette førte til at tørkingen av malingsprøvene gikk utrolig sakte, og flere av prøvene ble ødelagt av sol, støv og andre faktorer. Dette førte til mye uforutsett merarbeid og mye ekstra ventetid. Det har også ført til noen unøyaktigheter i fargekodene i boken, men som jeg har skrevet i boken må disse fargene brukes med forbehold og mer til inspirasjon enn som fasit. NCS-koder vil som diskutert i boken heller aldri gi nøyaktig informasjon om fargen, og er ikke grunnlag for gjenskapelse av farger laget med utgangspunkt i tradisjonelle pigmenter.

Oppstrøk av fargeprøver til tørk.

Jeg ser i retrospekt at utgangspunktet for oppstrøkene var litt i overkant vanskelig. Jeg benyttet meg av NCS-koder hentet av andre, som jeg igjen prøvde å gjenskape. Da NCS-koder i utgangspunktet er unøyaktige når vi snakker om historiske farger, var det svært vanskelig å gjenskape fargene med nøyaktighet. Den erfaringen jeg hadde med fargeblanding fra tidligere, var farger jeg selv hadde hentet fra historiske bygninger som jeg gjenskapte, og jeg hadde da mulighet til å sjekke fargeprøvene mot originalfargen. Nå hadde jeg kun en NCS-kode som utgangspunkt, noe jeg i ettertid vil si var uheldig med tanke på mulighet til å etterprøve de fargene jeg kom frem til. Allikevel var dette eneste måte for meg å gjøre materialet overkommelig på innenfor den tiden jeg hadde til rådighet, og jeg ser ingen annen måte jeg kunne gjort dette på. Alt i alt er jeg fornøyd med at selv om resultatet i form av mine fargepaletter

avviker noe fra det gitte utgangspunktet, at materialet er såpass omfattende at det allikevel kan gi en valgfrihet innenfor et historisk rammeverk, som var målsetningen med oppgaven i utgangspunktet.

Prosess med utarbeidelse av fargeprøver

Tirsdag 09.06.2015

Har laget enda et hefte nå. Med alt jeg finner ut om pigmentene. Tror dette er lurt. Setter inn blandingsforhold og tanker og refleksjoner for hvert enkelt pigment og for hver enkel farge. Dette må jo være lurere.

Jeg valgte å utarbeide et hefte hvor jeg noterte egne tanker og refleksjoner rundt arbeidet med pigmentene og oppstrøkene. Dette følger oppgaven som vedlegg 3: "Refleksjoner rundt pigmentenes egenskaper". Dette heftet er mest

---

ment som en huskeliste til meg selv, og en oversikt for min egen del over hvilke funn og oppdagelser jeg har gjort. Jeg velger å legge med dette heftet også fordi det gir et innblikk i min prosess og mine refleksjoner rundt temaet, men også fordi jeg føler det kan være av interesse for de som ønsker å jobbe videre med temaet.

ARBEID MED TEKSTEN

Den siste delen av diplomarbeidet gikk ut på å ferdigstille teksten i boka. Dette vil jeg si har vært den aller beste delen av hele diplomarbeidet, til tross for at det er den delen som har krevd mest selvdisciplin. Som nevnt tidligere gjorde jeg en genistrek allerede den første uka i januar ved å sette opp en fullstendig disposisjon til hva jeg ønsket å ha med i boken, og hvor mye plass jeg ønsket å bruke på de forskjellige temaene. Jeg gjorde et valg på at layout skulle være førende på hvor mye jeg skulle skrive om hvert enkelt tema, og jeg bestemte ut i fra de tankene jeg gjorde meg rundt hvert enkelt kapittel om kapitlet skulle være på en eller to sider. Dette har hjulpet meg uvurderlig mye under prosessen, fordi jeg hele tiden har vært nødt til å begrense meg selv og omfanget av det jeg skriver. Det har vært noen vanskelige avgjørelser å ta stilling til hva hvor man skal korte ned og hva man bare må utelukke, men jeg mener bestemt at denne begrensningen har gitt arbeidet mitt en høyere kvalitet, fordi jeg ikke har gitt meg selv plass eller mulighet til å

greie ut i det uendelige, noe som fort kan skje når man jobber med noe man synes er så spennende.

Jeg hadde som sagt layout klar allerede den første uken jeg startet med arbeidet, noe som også har gitt meg muligheten og oversikten til å notere alle tanker og refleksjoner jeg har gjort meg under arbeidet, og når jeg har lest ulike bøker, under de respektive kapitlene. Dette har gjort at arbeidet har bestått av en kontinuerlig tankeprosess rundt alle kapitlene i boken samtidig, noe som har bidratt til et mye større utbytte av arbeidet både når det kommer til kvalitet på resultatet og læringsutbytte for meg personlig. Når man skal sette seg inn i så mange tema og fagområder samtid, har det vært en uuderlig hjelp å ha en helhetlig tanke om hvordan boken skulle fremstå, rekkefølge på temaer, og da samtidig gi seg selv mulighet til å diskutere alle mulige tanker, kildereferanser, innspill fra veiledere og andre inntrykk i de respektive kapitlene, før jeg utarbeidet den ferdige teksten.

Onsdag 08.07.2015:

Uka har gått kjempebra frem til nå. Har lagd det jeg tror er en overkommelig fremdriftsplan som jeg har fulgt både mandag og tirsdag, som gjør at jeg skal rekke alt av skrift med god margin. Satt meg som mål å jobbe meg gjennom to kapitler om dagen. Det krever enorme mengder selvdisciplin, men jeg blir jo så innmari stolt når

jeg klarer det!

Tok evig lang tid å skrive det første kapitlet i dag. Har brukt hele dagen helt frem til nå, og har enda to små kapitler igjen. Litt motløs kjenner jeg, samtidig som jeg har så innmari lite lyst til å ikke komme i mål, da det betyr forskyvelse i hele tidsplanen.

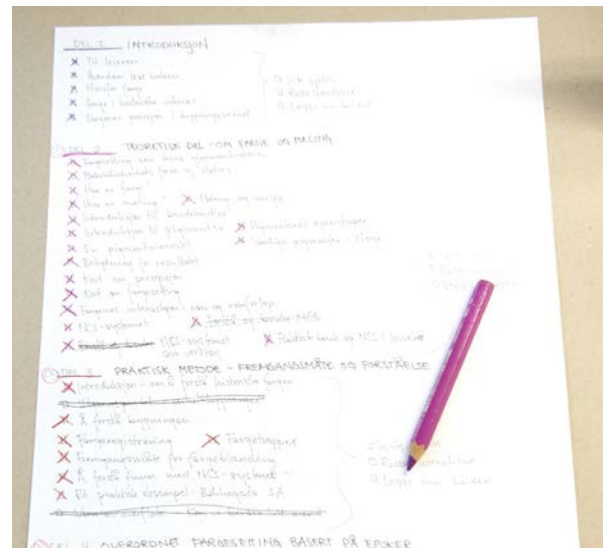
I utgangspunktet jobbet jeg helt fritt med kapitlene alt etter hvor jeg var i prosessen, hvilke bøker jeg fikk tak i, og rett og slett etter hva jeg ønsket å jobbe med den dagen. Mot slutten valgte jeg derimot å starte på første kapittel og skrive meg igjennom ett og ett kapittel kronologisk gjennom hele boken. Jeg tvang meg selv til å gjøre hvert kapittel helt ferdig, med korrekturlesing bestemmelse av bilder og layout og det hele, før jeg gikk videre til neste kapittel. Dette er også en fremgangsmåte jeg med tilbakeblikk er svært fornøyd med, selv om det krevde enorme mengder selvdisciplin der og da, og til tider følte uoverkommelig strukturert for en kreativ sjel. Men denne måten å jobbe på gav meg utrolig mye pågangsmot til å sette meg daglige mål, fullføre målene, og hele tiden ha kontroll over egen fremdrift, og kunne føle meg tilfreds med dagens gjennomførte oppgaver. Dette var utrolig viktig for å klare å holde prosessen strukturert.

I tillegg føler jeg at jeg ved å intensivt skrive meg

gjennom boken fra A-Å har klart å ha en større oversikt over innholdet, og dermed unngått å repetere meg selv så mye. Jeg er blitt svært fornøyd med rekkefølgen og flyten i innholdet. Metoden med å først ha en svært fri og åpen skriveprosess innenfor en gitt struktur og gitte rammer, for så å avslutte arbeidet med en svært strukturert prosess med satte begrensninger på innhold mener jeg oppriktig har vært avgjørende for det resultatet jeg har kommet frem til.

Mandag 20.07.2015

Skal spise nå og korrekturlese en siste gang, så tror jeg faktisk at jeg drar hjem. Utrolig.

Utsnitt av fremdriftsplan tekst.

FOTOMATERIALE

Eget foto av Osloveien 4-6, Trondheim. Detalj over vinduer.

En utfordring i prosessen har vært å få tak i tilstrekkelig bildemateriale til boken. Jeg hadde en del egne foto, og i tillegg har jeg fått tatt en god del foto som har vært nødvendig for å formidle innholdet i boken. En begrensning ble at på alle bildene jeg fikk tatt dette semesteret måtte taes i Trondheim da jeg verken hadde økonomi eller mulighet til å reise rundt for å ta bilder. Dette gjør at de fleste bildene som skal representere epokene er hentet fra Trondheim.

I tillegg har jeg ikke hatt tid eller mulighet til å fotografere interiør, så løsningen har vært å bruke Jon Brønnes fotomateriale for å formidle en del av teksten, spesielt når det kommer til epokene. Jeg har godkjenning av Jon Brønne til å bruke disse bildene. Dessverre har en del av

disse bildene redusert kvalitet, men jeg synes det er viktig å formidle ved hjelp av disse bildene, og har slått meg til ro med at formidlingen er viktigere enn bildekvaliteten. I et utvidet arbeid ville jeg lagt ned mer tid i å skaffe et bedre og gjerne også et eget bildemateriale, men dette har som sagt ikke latt seg gjøre med tanke på den tiden og de resursene jeg har hatt til rådighet.

ET SISTE AVBREKK

Det siste avbrekket i prosessen vil bli at jeg leverer denne oppgaven i september, mens jeg ikke skal presentere dette materialet for sensor før i januar. I mellomtiden skal jeg bli mamma for første gang. ■

